

SAKSBEHANDLER
Jostein Gundersen

VÅR REF.
21/05157-11

DERES REF.
21/03074-43

VÅR DATO
01.06.2023
DERES DATO

postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

Avinor AS
Postboks 150
2061 GARDERMOEN

Att: Svalbard Lufthavn AS, Ragnhild Kommisrud

Svalbard lufthavn Longyear - Oppryddingstiltak ved nedlagt brannøvingsfelt - Vedtak om dispensasjon for inngrep i sikringssone automatisk fredet kulturminne, jf. svalbardmiljøloven § 44

Vi viser til brev av 31. mai 2023 fra Sysselmesteren på Svalbard med oversendelsen av deres søknad av 3. mai 2023, om inngrep i grunnen i forbindelse med oppgraving av PFAS-forurensede masser knyttet til nedlagt brannøvingsfelt ved Svalbard lufthavn, Longyearbyen.

Vi viser også til vår dispensasjon av 3. september 2021 og 26. august 2022, for kartlegging av grunnforurensing i samme brannøvingsfelt.

Tiltaket planlegges innenfor sikringssonen til to automatisk fredete kulturminner (Danskebrakka og den gamle kirkegården på Hotellneset).

Lovhjemmel og myndighet

Alle faste og løse kulturminner fra før 1946 på Svalbard er automatisk fredete. I henhold til svalbardmiljøloven § 42 er inngrep i automatisk fredete kulturminner, med sikringssone, på Svalbard forbudt med mindre det foreligger tillatelse etter svalbardmiljøloven § 44.

Riksantikvaren er rette myndighet til å avgjøre om tiltak som kan virke inn på automatisk fredete kulturminner, eller sikringssonen til disse, kan iverksettes, jf. svalbardmiljøloven § 44 første ledd.

Vedtak

Med hjemmel i svalbardmiljøloven § 44 første ledd fatter Riksantikvaren vedtak om dispensasjon for terrenginngrep i forbindelse med oppgraving av forurensede masser, innenfor sikringssonen til automatisk fredete kulturminner, id 158513 og 160185, på gnr. 22, bnr. 1, 400, 495 og 496. i Longyearbyen, jf. vedlagte oversiktsplaner.

Dispensasjon gis med vilkår om tilbakeføring av landskapet etter endt arbeid.

Dispensasjonen gjelder kun inngrep i sikringssonen til de allerede kjente automatisk fredete kulturminnene. Siden tiltaket medfører omfattende graving i bakken, kan det dukke opp strukturer eller andre ikke kjente kulturminner. Arbeidet skal i så fall straks stanses, og Sysselmesteren varsles.

Bakgrunn og beskrivelse av omsøkte tiltak

Miljødirektoratet har pålagt Avinor/Svalbard lufthavn å gjennomføre oppryddingstiltak i PFAS-forurensset grunn ved det gamle brannøvingsfeltet ved Svalbard lufthavn. Oppryddingen medfører omfattende oppgraving av masse, også innenfor sikringssonen til to automatisk fredete kulturminner. Etter oppryddingen skal området istandsettes ved tilbakefylling av rene masser.

Berørte kulturminner, id 158513 og 160185

Ingen kulturminner blir direkte berørt av det omsøkte tiltaket. Tiltaket ligger imidlertid i sikringssonen til to automatisk fredete kulturminner; Den gamle kirkegården på Hotellneset og Danskebrakka. Den gamle kirkegården på Hotellneset er Longyearbyens eldste kirkegård, etablert av Arctic Coal Company. Kirkegården var i bruk til Store Norske anla kirkegård i Longyeardalen. Danskebrakka er en Lenhovdbrakke (ferdighus) fra umiddelbart etter andre verdenskrig, og kan knyttes til gjenoppbyggingen etter krigen. Brakkene ble levert av den svenske ferdighusprodusenten Lenhovdaverken AB, og fantes tidligere i et relativt stort antall i flere av bosetningene på Svalbard. I dag er det kun noen veldig få som fortsatt er bevart.

Begrunnelse for vedtaket

Kulturminneforvaltningen skal verne om kulturminner som ikke-fornybare ressurser og arbeide for at kulturminneverdiene blir best mulig ivaretatt og nyttiggjort i et samfunn i endring. Tillatelse til inngrep i automatisk fredete kulturminner kan likevel gis etter en konkret vurdering av de kulturminnefaglige verdiene, veid opp mot private og samfunnsmessige hensyn.

Sysselmesteren på Svalbard sin vurdering

Sysselmesteren på Svalbard har sin oversendelse av søknaden til Riksantikvaren gjort en forhåndsvurdering av søknaden. Sysselmesteren vurderer at oppryddingen av det nedlagte brannøvingsfeltet ved Svalbard lufthavn er et samfunnsviktig tiltak. Siden området etter endt arbeid skal tilbakeføres, vurderer Sysselmesteren at opplevelsesverdien av kulturminnene blir redusert bare midlertidig.

Sysselmesteren er også opptatt av at tiltaket tar hensyn til Titankrana med tilhørende infrastruktur (rester av skinnegang), selv om denne ikke er fredet. Sysselmesteren på Svalbard anbefaler at det gis dispensasjon for tiltaket.

Riksantikvarens vurdering

Det omsøkte tiltaket er planlagt i sikringssoner til automatisk fredete kulturminner. Det er tidligere gitt tillatelse til prøvetaking i det samme området, og den nåværende søknaden vil gjelde tiltak som er nødvendig for fjerning av forurensede masser fra brannøvingsfeltet. Vi anser at tiltakene ikke vil ha negativ virkning på selve kulturminnene.

I likhet med Sysselmesteren ønsker vi også at tiltaket ivaretar hensynet til skinnegangen og eventuelt annen infrastruktur knyttet til Titankaia.

Har dere spørsmål?

Har dere spørsmål kan saksbehandler Jostein Gundersen kontaktes på e-post (jog@ra.no) eller telefon (997 474 84).

Klageadgang

Dette vedtaket kan påklages Klima - og miljødepartementet, jf. forvaltningsloven § 28.

Fristen for å klage er 3 uker fra dere har mottatt dette brevet jf. forvaltningsloven § 29. Klagen stiles til Klima - og miljødepartementet, men sendes Riksantikvaren (postmottak@ra.no). Hvis Riksantikvaren ikke tar klagen til følge, sendes den videre til Klima- og miljødepartementet som avgjør saken med endelig virkning.

Vennlig hilsen

Isa Trøim
seksjonssjef

Jostein Gundersen

Brevet er elektronisk godkjent uten underskrift

Vedlegg: Oversiktsplaner/tegninger

Kopi til: Sysselmesteren på Svalbard, Postboks 633, 9171 LONGYEARBYEN